

DOLOŽKA VPLYVOV STRATEGICKÉHO DOKUMENTU S CELOŠTÁTNYM DOSAHOM NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

I. Základné údaje o strategickom dokumente

1. Hlavné ciele

Hlavným cieľom strategického dokumentu Slovensko 2030 je zavedenie integrovaného strategického riadenia a plánovania na všetkých úrovniach verejnej správy.

Slovensko 2030 zohľadňuje potrebu zvýšiť efektívnosť využitia vnútorných potenciálov rozvoja regiónov, miest a obcí posilnením väzieb odvetvových politík na ich priestor vzájomným prepojením regionálneho a územného plánovania.

Slovensko 2030 je založené na štyroch kľúčových princípoch:

- udržateľnosti, t. j. rovnováhe medzi dostupnými zdrojmi a ich využitím,
- priority kvality života (vrátane rodiny) pred hospodárskym rastom,
- efektívnosti založenej na synergii a
- integrácii politík a ich nástrojov.

2. Vzťah k iným strategickým dokumentom

Slovenská republika sa k implementácii Agendy 2030 prihlásila v dokumente *Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj*. Následne vláda SR schválila *Koncepciu implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí*, predloženú ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, ktorá predstavuje víziu, ako Slovensko môže prispieť svojou zahraničnou angažovanosťou k naplneniu cieľov udržateľného rozvoja v globálnom meradle. Vláda SR schválila 24. júla 2017 *Návrh postupu vnútroštátnej implementácie Agendy 2030*. V rámci participatívneho procesu zahrňujúceho vládu, samosprávy a zainteresovanú verejnosť bolo identifikovaných šesť *národných priorít implementácie Agendy 2030*, ktoré boli schválené uznesením vlády SR č. 273/2018:

- A. vzdelanie pre dôstojný život,
- B. smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,
- C. znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,
- D. udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,
- E. právny štát, demokracia a bezpečnosť,
- F. dobré zdravie.

Súčasne uznesenie vlády SR č. **273 z 13. júna 2018, bod B. 1.**, uložilo podpredsedovi vlády SR pre investície a informatizáciu predložiť na rokovanie vlády SR Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030.

Strategické rámce OSN:

- Agenda OSN 2030
- Parížska klimatická dohoda (OSN, 2015)
- Habitat III.

Základné legislatívne a strategické rámce EÚ:

- Stratégia Európa 2020
- Stratégia adaptácie Európskej únie na klimatickú zmenu (Európska komisia, 2009)

- Stratégia Európskej únie v oblasti biodiverzity do roku 2020 (Európska komisia, 2011)
- Rámcová smernica o vodách (Európska komisia, 2000)

Strategické rámce SR

- Operačný program – Kvalita životného prostredia 2014 – 2020 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014);
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2001);
- Program predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky za roky 2014 – 2018 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014);
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2019);
- Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj (Vláda Slovenskej republiky, 2016);
- Nízkouhlíková stratégia do roku 2030, s výhľadom do roku 2050 a jej aktualizácia (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2018);
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2018);
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2014);
- Stratégia pre redukciu látok PM₁₀ (Vláda Slovenskej republiky, 2013);
- Stratégia protipovodňovej ochrany do roku 2020 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2013);
- Návrh orientácie, zásad a priorít vodohospodárskej politiky Slovenskej republiky do roku 2027 (Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2015);
- Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky na programovacie obdobie 2014 – 2020 (Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2014) – tu je začlenená aj problematika lesníctva (schválený Európskou komisiou dňa 13. 02. 2015);
- Stratégia energetickej bezpečnosti Slovenskej republiky (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2008);
- Stratégia vyššieho využitia obnoviteľných zdrojov energie (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2007);
- Učiace sa Slovensko (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR 2017) ;
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR do roku 2030 (Vstupná správa, 2017)

II. Opis priebehu prípravy a posudzovania

Posudzovanie vplyvu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom na životné prostredie zabezpečoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ďalej len ÚPPVII) v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, odborom hodnotenia a posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej len „MŽP SR“). Posudzovanie bolo vykonané podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

1. Vecný a časový harmonogram prípravy a posudzovania

Oznámenie o strategickom dokumente bolo podľa § 17 ods. 3 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o posudzovaní“) predložené rezortným orgánom ministerstvu, ktorý toto zverejnil 19. septembra 2018 podľa § 6 ods. 2 zákona o posudzovaní

na webovom sídle www.enviroportal.sk. Stanoviská verejnosti a zainteresovaných subjektov k oznámeniu o strategickom dokumente s celoštátnym dosahom bolo možné predložiť do 5. októbra 2018 na adresu:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava
e-mail: peter.lukac@enviro.gov.sk

Rozsah hodnotenia určil rezortný orgán v spolupráci s MŽP SR podľa § 8 a § 17 ods. 5 zákona o posudzovaní listom č. 10318/2018-1.7/pl z 29. októbra 2018, ktorý bol zverejnený na webovom sídle www.enviroportal.sk dňa 30. novembra 2018. Stanoviská verejnosti k rozsahu hodnotenia strategického dokumentu s celoštátnym dosahom posudzovanému podľa zákona o posudzovaní bolo možné predkladať najneskôr do 10 dní od dátumu jeho zverejnenia na adresu:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava
tel.: 02/5956 2441
e-mail: peter.lukac@enviro.gov.sk

Správa o hodnotení bola spracovaná riešiteľským kolektívom SPECTRA podľa prílohy 4 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Rezortný orgán (ďalej len ÚPVII SR) a Ministerstvo životného prostredia SR (ďalej len MŽP SR) podľa § 10 ods. 2 a § 17 ods. 7 zákona o posudzovaní zverejnili správu o hodnotení strategického dokumentu spolu s návrhom strategického dokumentu na webových sídlach 24. júna 2019. Stanoviská verejnosti k správe o hodnotení strategického dokumentu a k návrhu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom posudzovanému podľa zákona o posudzovaní bolo možné predkladať najneskôr do 21 dní od zverejnenia na adresu:

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie
Námestie Ľudovíta Štúra 1
812 35 Bratislava
e-mail: filip.rudzan@enviro.gov.sk

Verejné prerokovanie správy o hodnotení a strategického dokumentu – ÚPVII SR a MŽP SR podľa § 11 ods. 4, ods. 5 a § 17 ods. 10 zákona o posudzovaní zverejnili 24. júna 2019 na svojich webových sídlach miesto a čas prerokovania. Verejné prerokovanie uvedených dokumentov sa uskutočnilo dňa 11. júla 2019 o 13.00 hod. na Úrade podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, sekcia riadenia investícií a regionálneho rozvoja, Dúbravská cesta 4, 841 04 Bratislava, v budove Westend Court na 9. poschodí.

Konzultácie podľa § 63 zákona o posudzovaní bolo možné uskutočniť počas celého procesu posudzovania vplyvov strategického dokumentu na Ministerstve životného prostredia SR, odbore posudzovania vplyvov na životné prostredie, na námestí Ľudovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava, v pracovných dňoch počas úradných hodín.

Vypracovanie **odborného posudku** určilo MŽP SR podľa § 17ods. 11 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktoré určilo podľa § 13 ods. 5 zákona o posudzovaní za spracovateľa odborného posudku Slovenskú agentúru životného prostredia Banská Bystrica listom č. 2804/2019-1.7/fr, z 18. júla 2019.

2. Stanoviská predložené k správe o hodnotení strategického dokumentu na vládnej úrovni a ich vyhodnotenie (akceptované, neakceptované)

Podľa § 12 zákona boli na MŽP SR doručené nasledovné stanoviská:

Inštitút vodnej politiky, list zo dňa 8. júla 2019 – k predloženému strategickému dokumentu a k správe o hodnotení strategického dokumentu predložil nasledovné pripomienky:

A. Pripomienky k návrhu strategického dokumentu

- text na str. 19 Kľúčová zmena v znení: „klimaticky neutrálne využívanie prírodných zdrojov“ navrhuje nahradiť textom v znení „trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov“;
- v časti „Výstupy z analýz a charakteristika problémovej situácie“ v prvom odseku v poslednej vete za slovami „stav lesov“ žiada doplniť slová „stav povrchových a podzemných vôd“ a na str. 20 doplniť text v znení: „Poškodené sú útvary povrchovej vody. Dobrý ekologický stav/potenciál nedosahuje 44 % útvarov. Nevyhovujúci chemický stav nedosahuje 11 % útvarov podzemnej vody“. Klesá množstvo a zhoršuje sa kvalita“
- v druhom odseku na str. 20 vypustiť poslednú vetu;
- v druhom odseku na str. 20 zmeniť údaj o počte obyvateľov napojených na kanalizáciu;
- v treťom odseku zmeniť vetu v znení „Z predpokladaných 30 000 bodových zdrojov znečistenia a znečistených lokalít (environmentálnych záťaží) na Slovensku sa do roku 2016 podarilo vykonať prieskum iba 141 lokalít a vykonať sanáciu 19 lokalít;
- v bode I.1.1. na str. 20 nahradiť slová „v ochrannom pásme vodárenských zdrojoch“ slovami „v chránených vodohospodárskych oblastiach“;
- preformulovať vetu v bode I.1.1. na str. 20 v tretej odrážke;
- preformulovať bod 13 a 16 na str. 21;
- v bode I.1.2 v tretej odrážke preformulovať text nasledovne: „zvýšenie vodozádržnej kapacity Slovenska opatrenia zelenej infraštruktúry, aby do roku 2030 dosiahla minimálne 25 % súčasného povrchového odtoku“;
- na str. 22 doplniť bod 25 v znení: „zastavenia zhoršovania stavu podzemných a povrchových vôd zavedením transparentných a účinných mechanizmov posudzovania vplyvov infraštruktúrnych projektov na stav povrchových a podzemných vôd“;
- do prílohy 3 doplniť indikátory na sledovanie vývoja stavu povrchových a podzemných vôd.

B. Pripomienky k správe o hodnotení strategického dokumentu

Pripomienka B1

Zásadne nesúhlasí s hodnotením Inštitútu environmentálnej politiky MŽP SR na str. 6 správy o hodnotení, podľa ktorého medzi silné stránky životného prostredia na Slovensku patria „obrovské zásoby vody“. Pojem „zásoby“ nie je definovaný ani v právnych predpisoch, ani vysvetlený v správe o hodnotení. V správe chýbajú informácie o množstve týchto „obrovských zásob“ a metodike akou boli stanovené. Podľa Rámцovej smernice o vode, ktorú musí rešpektovať, indikátorom pre hodnotenie množstva sú tzv. využiteľné zdroje podzemných vôd (garantujúce aj ochranu suchozemských a vodných ekosystémov) a im odpovedajúca minimálna hladina podzemnej vody. Slovensko nemá stanovené ani využiteľné zdroje podzemných vôd, ani minimálnu hladinu podzemnej vody, garantujúcu

nehoršovanie stavu súvisiacich povrchových vôd a suchozemských ekosystémov. Bez týchto údajov nie je možné zabezpečiť trvalo udržateľné využívanie vôd, ani robiť účinné a efektívne opatrenia na zmiernenie dopadu klimatických zmien na ľudí, životné prostredie a hospodárske činnosti. Žiada vykonať právnu a odbornú analýzu vykazovaných obrovských zásob vôd s cieľom identifikovať nedostatky v danej oblasti (nesúlady s Rámcovou smernicou o vode).

Pripomienka B2

V časti Voda - Povrchové a podzemné vody na str. 11 sú uvedené neaktuálne a nepoužiteľné údaje, ktoré boli vytvorené na základe legislatívy platnej pred vstupom Slovenska do Európskej únie. Pojmy ako „využiteľné množstvá podzemných vôd“, „hydrogeologické rajóny“, „bilančný stav“ európska vodná legislatíva (Rámcová smernica o vode) nepozná. Časť je potrebné prepracovať v súlade s európskou legislatívou.

Pripomienka B3

Časť „Kvalita vôd“ je potrebné označiť ako „Stav vodných útvarov“. K všeobecným informáciám o percentuálnom podiele nevyhovujúcich vodných útvarov je potrebné doplniť podrobnejšie informácie a údaje o zdrojoch a príčinách nevyhovujúceho stavu vodných útvarov a trendoch vývoja kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien.

Odôvodnenie:

Zdrojové informácie o vyhodnotení stavu vodných útvarov sú pre verejnosť nedostupné. Je podozrenie, že stav vodných útvarov bol vyhodnotený na základe nedostatočných údajov a reálny stav vodných útvarov je podstatne horší, než uvádzajú oficiálne dokumenty.

Pripomienka B4

Časť „Kvalita povrchových vôd“ je v rozpore s Rámcovou smernicou o vode, ktorá vyžaduje, aby kvalitatívne parametre povrchovej vody boli hodnotené na základe kritérií ekologického stavu a chemického stavu (environmentálne normy kvality). Časť je neakceptovateľná, navrhujeme ju vypustiť.

Odôvodnenie:

Ide o duplicitu a dvojkol'ajnosť hodnotenia kvality povrchových vôd a stavu povrchových vôd, ktorá je v rozpore s Rámcovou smernicou o vode.

Pripomienka B5

Časť „Kvalita podzemných vôd“ zmeniť na „Chemický stav podzemných vôd“. Hodnotenie chemického stavu musí vychádzať z identifikácie zdrojov znečistenia (vrátane environmentálnych záťaží) podľa metodických postupov vypracovaných pod koordináciou Európskej komisie. Súčasťou hodnotenia chemického stavu je aj rozsah zraniteľných oblastí (vysoký obsah dusičnanov). Hodnotenie kvantitatívneho stavu je v rozpore s Rámcovou smernicou o vode. Základom pre hodnotenie kvantitatívneho stavu je hladinový režim a využiteľné zdroje podzemnej vody. Časť je potrebné prepracovať a sprístupniť údaje o trendoch poklesu hladiny podzemnej vody zo všetkých monitorovacích vrtoch.

Odôvodnenie:

Zosúladienie s Rámcovou smernicou o vode.

Pripomienka B6

Do časti Monitorovanie a hodnotenie kvality pitnej vody žiadame doplniť počet vyradených vodárenských zdrojov z dôvodu zhoršenia kvality a počet zdrojov so zhoršujúcou sa kvalitou pitnej vody a ich sumárnu výdatnosť. Ďalej žiadame doplniť informácie o vodných útvaroch využívaných na odber vody na ľudskú spotrebu a počet ochranných pásiem vodárenských zdrojov a sumárne výsledky monitorovania kvality vody (trendov) v ochranných pásmach.

Odôvodnenie:

Zosúladienie s Rámcovou smernicou o vode.

Pripomienka B7

Časť Odpadové vody na str. 14 je potrebné dopracovať predovšetkým z hľadiska aktuálneho stavu plnenia záväzkov, vyplývajúcich zo smernice o čistení komunálnych odpadových vôd (91/27 VES). Ďalej je potrebné doplniť súpis emisií, vypúšťaní a únikov všetkých prioritných a znečisťujúcich látok (článok 5 smernice 2008/105/ES).

Odôvodnenie:

Zosúladienie s požiadavkami európskych smerníc v oblasti ochrany vôd.

Pripomienka B8

Časť Riečne sedimenty na str. 19 je potrebné presunúť do časti Voda.

Odôvodnenie:

Kvalita riečnych sedimentov je neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia ekologického stavu útvarov povrchovej vody. Ide o zásadný rozpor s princípom integrovaného riadenia povodí, ktorý je presadzovaný nielen Rámcovou smernicou o vode, ale aj jedným z hlavných princípov posudzovaného strategického dokumentu.

Pripomienka B9

Časť Environmentálne záťaž na str. 20 je potrebné presunúť do časti Voda a vyhodnotiť ako súčasť charakteristiky chemického stavu útvarov podzemnej vody.

Odôvodnenie:

Odstránenie duplicitného a dvojkoľajného prístupu k riešeniu kontaminovaných území (environmentálne záťaž). Geologický prístup je v rozpore s Rámcovou smernicou o vode. Riešenie kontaminovaných území (environmentálnych záťaž) je neoddeliteľnou súčasťou hodnotenia chemického stavu útvarov podzemnej vody. Ide o zásadný rozpor s princípom integrovaného riadenia povodí, ktorý je presadzovaný nielen Rámcovou smernicou o vode, ale aj jedným z hlavných princípov posudzovaného strategického dokumentu.

Pripomienka B10

Chránené oblasti určené na ochranu vôd zo str. 32 žiadame presunúť do časti Voda.

Odôvodnenie:

Na chránené územia uvedené v § 5 vodného zákona sa vzťahujú environmentálne Ciele Rámcovej smernice o vode. Chránené územia sú neoddeliteľnou súčasťou integrovaného riadenia povodí. Ich vyčleňovanie z tohto systému je v rozpore so smernicou a vodným zákonom. Z území NATURA 2000 je potrebné identifikovať tie, ktoré sú závislé na vode (požiadavka Rámcovej smernice o vode).

Pripomienka B11

Hodnotenie rizika ohrozenia zdravia ľudí z dôvodu znečistenia pitných, podzemných a povrchových vôd uvedené na str. 34 a 35 správy nepovažujeme za dostatočné. V prvom rade nie je zohľadnená absencia hodnoverných údajov pre vyhodnotenie reálneho stavu znečistenia vôd, najmä z dôvodu nedostatočného monitoringu vôd. Opakované prípady kontaminácie využívaných vodárenských zdrojov (napr. 5 obcí na Žitnom ostrove, obec Brehov a iné) poukazujú jednak na nepravdivé informácie o stave znečistenia vôd (Žitný ostrov je v dobrom chemickom stave), ale aj zlyhania kontrolných mechanizmov pre zabezpečenie bezpečnosti pitných vôd. Poukazujeme aj na zhoršujúcu sa kvalitu vôd na kúpanie, ktorá ohrozuje zdravie ľudí. Ďalej je to nevyhovujúci ekologický stav útvarov povrchovej vody (nielen riečnych sedimentov) a konzumácia rýb z týchto útvarov. Nespomína sa ani riziko používania kontaminovaných vôd na polievanie. Tieto riziká nie je možné zľahčovať z dôvodu absencie korektných údajov o stave znečistenia vôd, ako aj absencie hodnotiacej štúdie o vplyve znečistenia vôd na zdravotný stav obyvateľstva. Žiadame dopracovať uvedenú časť o riziká vyplývajúce zo znečistenia vôd.

Pripomienka B12

Medzi strategické dokumenty Európskej únie doplniť dokument „Konceptcia na ochranu vodných zdrojov Európy“ — COM(2012) - 673 final.

Pripomienka B13

Správa o hodnotení strategického dokumentu v oblasti hodnotenia vôd je nekonzistentná. Je výsledkom pretrvávajúceho nekoncepčného riadenia vodných zdrojov podľa „starej vodnej politiky“. „Nová vodná politika“, založená na princípe integrovaného riadenia povodí a požiadavkách Rámcovej smernice o vode, bola prijatá iba formálne. Pre naplnenie cieľov integrovaného rozvojového programu I. je nevyhnutné, aby sa identifikovali nedostatky súčasnej vodnej politiky a presadila jej zásadná zmena založená na princípe integrovaného riadenia povodí podľa požiadaviek Rámcovej smernice o vode. Predložený strategický dokument (Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030, Správa o hodnotení strategického dokumentu) je potrebné v oblasti vôd dopracovať tak, aby vytvoril podklad pre zmenu vodnej politiky.

Inštitút regionálnej politiky, list zo dňa 08. 07. 2019 – pripomienky Inštitútu regionálnej politiky sa týkajú preformulovania či zmeny obsahovej skladby viet. Predstavujú tak pripomienky všeobecného charakteru.

Únia miest Slovenska, list zo dňa 08. 07. 2019 – vo svojom stanovisku uvádza konkrétne 5 všeobecných a 2 zásadné pripomienky. Tieto všeobecné a zásadné pripomienky sa vzťahujú a sú zamerané priamo na obstarávateľa.

3. Informácia o verejnom prerokovaní a jeho závery

Verejné prerokovanie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ zabezpečil rezortný orgán v spolupráci s MŽP SR podľa § 17 ods. 9 zákona o posudzovaní. Termín a miesto konania verejného prerokovania boli zverejnené podľa § 17 ods. 10 zákona o posudzovaní dňa 24. 06. 2019 na webovom sídle www.vicpremier.gov.sk a v denníku s celoštátnym dosahom – Hospodárske noviny. Verejné prerokovanie sa uskutočnilo dňa 11. 07. 2019 o 13.00 hod. v priestoroch zasadacej miestnosti New York v budove Westend Court na 9. poschodí na Úrade podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, Dúbravská cesta 4, 841 04 Bratislava, v čase od 13.00 do 14.45 hod. Verejného prerokovania správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a návrh strategického dokumentu s celoštátnym dosahom sa zúčastnili zástupcovia Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, Úradu splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, Slovenskej agentúry životného prostredia (spracovatelia odborného posudku), spoluriešiteľský kolektív (SPECTRA) správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom. Za verejnosť sa verejného prerokovania strategického dokumentu zúčastnili zástupcovia Banskobystrického samosprávneho kraja a Academie Istropolitana Nova OZ. Stretnutie otvoril Ing. Kvetoslav Kmec (ďalej len „Ing. Kmec“), riaditeľ odboru strategického plánovania, Úrad podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu, ktorý priblížil účel stretnutia. Ing. Kmec informoval, že elektronicky bola zatiaľ doručená iba jedna pripomienka a to z Inštitútu regionálneho rozvoja, Banská Bystrica. Strategický dokument s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ predstavil rovnako Ing. Kmec. Pozornosť venoval predovšetkým potrebe takéhoto dokumentu a jeho previazanosť s „Agendou 2030“ pre udržateľný rozvoj. Taktiež boli prestavené ciele a štruktúra strategického dokumentu. Ing. Vladimír Ondrejčka, zástupca spracovateľov správy o hodnotení – SPECTRA, vo svojej prezentácii vysvetlil východiská pre vypracovanie správy o hodnotení, hlavné výsledky hodnotenia, identifikoval hlavné oblasti, na

ktoré je potrebné sa zamerať. Po ukončení prezentácie Ing. Kmec zahájil diskusiu, v ktorej sa o slovo prihlásil Ing. arch. Maroš Finka, PhD., ktorý v reakcii na písomnú pripomienku Inštitútu regionálnej politiky z Banskej Bystrice rozvinul myšlienku zadefinovania strategicko-plánovacích jednotiek na úrovni modálnych regiónov. Odôvodil ju homogénnosťou potrieb na takto definovanom území, pričom sa predpokladá, že skupiny obcí si vytvoria vlastné stratégie, ktoré budú presadzovať s podporou vyšších územných celkov (ďalej len "VÚC"). Cieľom iniciatívy je podporiť adresnosť tvorby stratégií. Záujem o pozíciu Združení miest a obcí Slovenska (ďalej len „ZMOS“) prejavila zástupkyňa Banskobystrického samosprávneho kraja Ing. Emília Kodríková, ktorá vníma ako hlavný problém implementácie stratégie to, že celá váha tohto procesu ostane na pleciach VÚC. Zároveň vzniesla pripomienku, že v dokumente chýba explicitne vyjadrená zmienka o odstraňovaní regionálnych rozdielov. V reakcii na tieto poznámky Ing. Kmec a Ing. arch. Maroš Finka, PhD informovali o podpore, ktorú dokumentu vyjadrilo ZMOS. Zároveň rozvinuli myšlienku, že vízia sa zameriava na znižovanie regionálnych disparít spôsobom rozvinutia potenciálu strategicko-plánovacích regiónov, v súlade s odporúčaniami OECD. Zástupcovia Academia Istropolitana NOVA OZ vzniesli otázku k výrazu „infantilizácia spoločnosti“. Zástupcovia Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky vysvetlili, že ide o stanovisko učenej spoločnosti SAV so zámerom na poukázanie neustáleho poklesu vedomostnej úrovne spoločnosti. Po skončení diskusie na záver Ing. Kmec poďakoval zúčastneným za účasť a ukončil verejné prerokovanie s informáciou pre prítomných, že medzirezortné pripomienkové konanie bude uskutočnené do konca júla 2019. Priebeh verejného prerokovania bol zaznamenaný v zázname z verejného prerokovania a spolu s prezenčnou listinou (31 osôb) sú súčasťou spisovej dokumentácie z procesu posudzovania vplyvov. Podľa záznamu z verejného prerokovania bol priebeh verejného prerokovania informatívny bez konfrontačných postojov k návrhu strategického dokumentu a predloženej správe o hodnotení vplyvov strategického dokumentu.

4. Stanovisko Ministerstva životného prostredia SR a jeho vyhodnotenie

MŽP SR vypracovalo stanovisko č.2804 /2019-1.7/fr zo dňa 11.septembra 2019 podľa § 17 ods. 12 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých predpisov v znení neskorších predpisov a predložilo ho ÚPVII SR.

V stanovisku MŽP SR podľa zákona č. 24/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov sa odporúča schválenie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“, s odporúčaním zohľadniť opatrenia uvedené v časti VI. „Záver“, bod č. 3 „Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu“ tohto stanoviska s tým, že ak jednotlivé rozvojové programy a prioritné kroky podporované strategickým dokumentom s celoštátnym dosahom „Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030“ budú spĺňať kritériá pre posudzovanie vplyvov na životné prostredie podľa zákona o posudzovaní, bude potrebné vykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa tohto zákona pred ich povolením podľa osobitných predpisov.

5. Rámcový prehľad uplatnených pripomienok s charakteristikou akceptovaných neakceptovaných pripomienok a dôvodov neakceptácie

Strategický materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania. Všetky zásadné pripomienky boli akceptované alebo po rokovaní s pripomienkujúcim subjektom bol nájdený konsenzus.

III. Zhrnutie hodnotenia vplyvov strategického dokumentu na vládnej úrovni

1. Vplyv na zložky životného prostredia

„Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ predstavuje strategický dokument zabezpečujúci naplnenie priorít „Agendy 2030“ v podmienkach Slovenskej republiky a integráciu celého spektra intervencií naprieč rezortmi a úrovňami verejnej správy. Strategický dokument ako základný implementačný dokument „Agendy 2030“ sa odvíja od princípov udržateľného rozvoja, ktoré umožňujú uspokojovať potreby súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené nároky budúcich generácií na uspokojovanie potrieb (OSN, 2015). Strategický dokument sa nepredkladá v alternatívach. „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ sa opiera o konsenzuálne definovanie priorít implementácie „Agendy 2030“ v procese širokého participatívneho procesu a je otvorený dokument, ktorý sa bude aktualizovať a detailizovať v nadväzujúcich strategických dokumentoch rezortov a územných subjektov.

Jednotlivé integrované rozvojové programy boli definované cieľmi, očakávanými zmenami, prioritnými krokmi, intervenciami a akciami bez definovania detailov implementácie, preto bolo posudzovanie poznačené vysokou mierou neurčitosti tak v polohe identifikácie obsahu jednotlivých odporúčaní ako aj ich geografickej lokalizácie. Preto sa posudzovanie sústredilo na posúdenie prioritných krokov a intervencií a identifikáciu ich prínosov z pohľadu udržateľnosti rozvoja a naplnenie cieľov „Agendy 2030“. Pri hodnotení predpokladaných vplyvov strategického dokumentu „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ je potrebné vysoko hodnotiť jeho komplexnosť a integrovaný prístup smerujúci k nadrezortnému a medzirezortnému prístupu k riešeniu, tak environmentálnych, ako aj sociálnych a ekonomických výziev a problémov. Dokument má ambíciu v tomto smere pôsobiť aj voči rezortným stratégiám, čo sa doteraz darilo len vo veľmi malej miere.

Cieľom integrovaného rozvojového programu I. je ochrana a udržateľný rozvoj prírodných a ľudských zdrojov, ako aj kultúrneho potenciálu, tak aby boli zachované pre ďalšie generácie a mohli byť využívané na ďalší rozvoj spoločnosti. Prioritný krok reaguje na vysoko aktuálnu tematiku, ktorou je ochrana a udržateľnosť využívania prírodných zdrojov s ohľadom na možné dopady klimatickej zmeny. Kľúčovým krokom je intervencia zameraná na zníženie zaťaženia životného prostredia znečisťujúcimi látkami. Podľa aktualizovanej Stratégie adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (2018) ohrozuje územie Slovenska rast priemernej ročnej teploty vzduchu, priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok, pokles relatívnej vlhkosti vzduchu, pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky, vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy a zmeny v premenlivosti klímy. Medzi najzraniteľnejšie oblasti v podmienkach Slovenskej republiky patrí vodné hospodárstvo, lesníctvo, sídelné prostredie a poľnohospodárstvo, teda oblasti, v ktorých sú definované mnohé prírodné zdroje. Poľnohospodárske a lesohospodárske aktivity, ako aj vodohospodárske činnosti sú intenzívne, realizujú sa počas celého roka na rozsiahlych plochách. Zaužívané opatrenia v súčasnosti predstavujú významný zásah do prírodných ekosystémov a majú výrazný dopad na kvalitu životného prostredia. Racionálnou ochranou a poznatkovým manažmentom týchto sektorov ako aj zlepšením ich odolnosti voči dopadom klimatickej zmeny je možné nielen čeliť negatívnym dôsledkom zmeny klímy, ale zároveň prispieť aj k zvýšeniu kvality životného prostredia. Prírodné zdroje (pôda, lesy) úzko korelujúce so záujmami poľnohospodárstva a lesníctva, ktoré sú priamo závislé od dostupnosti vody sú úzko prepojené s vodným hospodárstvom, a teda aj ďalšími prírodnými zdrojmi, reprezentovanými zásobami podzemnej a povrchovej vody. V blízkej budúcnosti je jedným z najhmatateľnejších dôsledkov zmeny klímy práve dostupnosť alebo nedostupnosť vody. Voda bola doteraz vnímaná skôr ako riziko, ale už v súčasnosti je zrejmé, že ide o zásadnú

strategickú surovinu a bohatstvo každého národa. Z tohto hľadiska sú aktivity smerujúce k dlhodobému udržiavaniu dobrej kvality vody prioritné. Rovnako trend nevhodného spôsobu využívania pôdy vrátane selektívnej prioritizácie užívania poľnohospodárskej pôdy a jej znečisťovanie ako aj manažment lesných porastov zahŕňajúci disharmóniu medzi záujmami ochrany prírody a hospodárskymi aktivitami reprezentuje oblasť, ktorú je nutné riešiť vo víziách národnej stratégie regionálneho a územného rozvoja Slovenska. Kritickými zdrojmi sú aj nerastné suroviny, ktorých potenciál nie je využívaný na úrovni inovatívne a znalostne sa orientujúcej spoločnosti. Navrhnuté aktivity v tomto prioritnom kroku sú cielené na: znižovanie emisií skleníkových plynov, zníženie znečistenia životného prostredia a zamedzenie degradácie strategických prírodných zdrojov a vytvorenie adekvátnych kapacít na kontrolu plnenia týchto záväzkov; zavedenie záväzných kritérií udržateľnosti pre všetky obnoviteľné zdroje energie; vyradenie uhoľných palív z energetického systému Slovenska; zahrnutie uhlíkovej intenzity životného cyklu do hodnotenia ich vplyvov na životné prostredie; nastavenie systémových opatrení pre rozšírenie využitia najlepších dostupných techník (BAT); zníženie emisií v doprave; modernizáciu lokálnych zdrojov vykurovania za nízkoemisné; vytvorenie a implementácia plánu integrovaného riadenia povodí zahŕňajúceho aj výzvy v súvislosti so zmenou klímy (prevencia riešenia následkov povodní a sucha); obnovu pozdĺžnej kontinuity vodných tokov; zohľadnenie nákladov za vodohospodárske služby v cene vody vrátane nákladov na zachovanie jej dostupnosti a ochranu životného prostredia; využitie inovatívnych, prírode blízkych technológií pre efektívne zabezpečenie podstatného zvýšenia podielu odvádzaných a čistených komunálnych odpadových vôd; spracovanie a implementáciu uceleného plánu.

Cieľom Integrovaného rozvojového programu II. je premena hospodárstva Slovenskej republiky do roku 2030 na inovačne orientovanú nízkouhlíkovú obehovú ekonomiku, ktorá bude efektívne zhodnocovať vzdelanie a dostupné zdroje a bude environmentálne aj sociálne udržateľná a bude odolná proti vonkajším aj vnútorným nepriaznivým vplyvom. Už samotným cieľom sa tento program jasne environmentálne profiluje. Nízkoemisná ekonomika minimalizujúca spotrebu primárnych zdrojov a osobitne prírodných zdrojov je do budúcnosti predpokladom pre udržateľnosť a konkurencieschopnosť nielen ekonomiky ale aj sociálneho prostredia. Významná je aj environmentálna dimenzia odolnosti ekonomiky, najmä v kontexte klimatickej zmeny. Prepojenie akademického, priemyselného a verejného sektora na podporu ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky (model triple helix) a jeho interakcií v rámci európskeho výskumného priestoru (ERA) v národnom inovačnom klastri napojenom na Európsky inštitút pre inovácie a technológie a domény špecializácie definované v stratégií inteligentnej špecializácie (RIS3); Rozvoj regionálnych inovačných klastrov v priemysle a službách so zapojením adekvátne vybaveného stredného odborného a vysokého školstva tak, aby tieto zabezpečovali nielen výchovu, ale aj tvorbu a transfer inovácií v napojení na regionálnu ekonomiku; Formulovanie dlhodobej štátnej vednej a výskumnej politiky, ktorá nastaví motivačne orientovanú podporu slobodného bádania pre najlepšie excelentné výskumné kolektívy, ale aj spoluprácu verejného akademického sektora a súkromného sektora v oblasti aplikovaného výskumu a vývoja orientovaného na udržateľné efektívne využitie prírodných a ľudských zdrojov v regiónoch Slovenskej republiky; Definovanie postavenia univerzít, Slovenskej akadémie vied a ďalších výskumných inštitúcií v systéme výskumu a vývoja Slovenskej republiky; Vytvorenie transparentného motivačného systému na podporu realizácie výskumu a vývoja firmami v Slovenskej republike s cieľom zvýšiť podiel súkromného kapitálu na financovaní výskumu a vývoja; Vytvorenie systému podpory spolupráce slovenských výskumných a vývojových pracovísk verejného sektora a firiem na špičkovom medzinárodnom inovačne orientovanom výskume vrátane aktívneho pôsobenia

inovačných diplomatov v kľúčových krajinách pre transfer know-how a trh inovácií; Investičná podpora podnikateľského sektora z verejných zdrojov, ktorá bude viazaná výlučne na inovačné aktivity, ktoré prinášajú vysokú pridanú hodnotu alebo rozvíjajú výskum a vývoj v Slovenskej republike; Orientácia existujúcich fondov rizikového kapitálu (venture capital) na oblasti definované stratégiou inteligentnej špecializácie (RIS3) a Európskym strategickým fórom pre výskumnú infraštruktúru ESFRI, ktorá sa zameriava na 6 tematických oblastí: energetika, životné prostredie, zdravie a potraviny, fyzikálne vedy a inžinierstvo, spoločenské a kultúrne inovácie, elektronické infraštruktúry; Zabezpečenie služieb v strategicko-plánovacích regiónoch, ktoré uspokojia nielen základné potreby, ale aj vyššie spoločenské nároky subjektov inovačne orientovanej ekonomiky, s dôrazom na mladé rodiny.

Cieľom integrovaného rozvojového programu III. je zvýšenie kvality života pre všetky sociálne skupiny v jednotlivých strategicko-plánovacích regiónoch a zabezpečenie dostupnosti a kvality verejných služieb, práce a rovných príležitostí pre využitie potenciálu každého jednotlivca bez ohľadu na jeho sociálno-ekonomické zázemie či znevýhodnenie. Popri indexe hrubého domáceho produktu (ďalej len "HDP"), ktorý meria ekonomický rast a je rozhodujúci pre tvorbu zdrojov na investície do zdravia, vzdelania a verejných služieb, je potrebné sledovať aj tzv. Index kvality života (Better Life Index, OECD), t. j. ako sa tento ekonomický rast využíva na zabezpečenie zdravia obyvateľov všetkých vekových kategórií, kvalitu ich vzdelania, dostupnosti zdravého životného prostredia, kvalitu verejných služieb, práce, odstraňovania nerovností v spoločnosti, a pod. Z tohto pohľadu sa javí nastavenie kľúčovej zmeny v oblasti dosahovania kvalitného života pre všetkých ako výstižné a postavené na systémovom prístupe k výberu priorít a intervencií ako: Vytvorenie uceleného systému včasnej intervencie, založeného na a spolupráci školy s rodinou a odbornými pracovníkmi. ako aj na systematickom zbere dát a medzirezortnej spolupráci; Zavedenie jednotných štandardov pre výchovné poradenstvo, prevenciu a včasnú intervenciu v školských zariadeniach a posilnenia personálnych kapacít v tejto oblasti; Zvýraznenie zodpovednosti školy za výsledky žiakov; Transformácia študijných programov stredných a vysokých škôl pripravujúcich budúcich pedagogických a odborných zamestnancov tak, aby boli v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania; Zahrnutie princípov inkluzívneho vzdelávania do obsahu kontinuálneho profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov; Navýšenie počtu odborných zamestnancov v školách, najmä asistentov učiteľa, sociálnych pedagógov, školských psychológov a špeciálnych pedagógov a vytvorenia podmienok pre ich efektívne pôsobenie; Zavedenie právneho nároku na miesto v materskej škole pre 3- a 4-ročné deti a rozšírenia priestorových a personálnych kapacít materských škôl tak, aby mohli tomuto nároku v každom prípade vyhovieť; Zavedenie povinného predškolského vzdelávania od 4 rokov; Podpora navštevovania školských klubov detí na prvom stupni základných škôl; Odstránenie bariér prístupu detí z rodín s nízkym príjmom k predškolskej výchove v materských školách zabezpečením mobility do vzdelávacích zariadení aj prostredníctvom školských autobusov v obciach bez materskej a základnej školy, a najmä v marginalizovaných komunitách; Modifikácia organizácie a obsahu vzdelávania tak, aby podporovali flexibilný rozvoj potenciálu a potrieb všetkých detí, žiakov a študentov; Zavedenie uceleného systému podpory pre deti a žiakov s odlišným materinským jazykom, ktorý zohľadní špecifické vzdelávacie potreby vyplývajúce z odlišného materinského jazyka od vyučovacieho jazyka; Transformácia časti špeciálnych škôl na zdrojové centrá podporujúce bežné školy pri implementácii inkluzívneho vzdelávania a pri začleňovaní detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do bežných tried za pomoci odborníkov.

2. Vplyv na zdravie obyvateľov

Hodnotenie jednotlivých oblastí preukazuje potenciály pozitívnych vplyvov Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 na životné prostredie a zdravie obyvateľstva. V jednotlivých odvetvových stratégiách, ktoré budú vychádzať z Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030 bude potrebné v procesoch prípravy jednotlivých strategických dokumentov venovať osobitnú pozornosť komplexnému posúdeniu ich potenciálneho vplyvu na životné prostredie, zdravie obyvateľov a kvalitu života.

Na základe predloženej správy o ohodnotení vplyvov strategického dokumentu možno konštatovať, že dôjde predovšetkým k pozitívnemu ovplyvneniu podmienok kvality života s dôrazom na zvyšovanie priemerného veku a znižovanie odvrátiteľných úmrtí.

3. Vplyv na chránené územia

Sústavu Natura 2000 tvoria dva typy území (Národná rada Slovenskej republiky, 2017):

- *Územia európskeho významu (ďalej len „ÚEV“)* – ide o lokality navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v smernici Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín (ďalej len „smernica o biotopoch“);
- *Chránené vtáčie územia (ďalej len „CHVÚ“)* – lokality vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v smernici Európskeho Parlamentu a Rady č. 2009/147/ES z 30. 11. 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (ďalej len „smernica o vtákoch“).

Na začiatku roka 2016 pokrývala sústava Natura 2000 celkom 29,57 % rozlohy územia Slovenska (priemer EÚ je 18,1 %), pričom CHVÚ podľa smernice o vtákoch pokrývajú 26,83 % (priemer EÚ je 12,3 %) a lokality s európskym významom podľa smernice o biotopoch pokrývajú 11,95 % (priemer EÚ je 13,8 %). Na Slovensku sa nachádza 514 lokalít sústavy Natura 2000 – 41 CHVÚ a 473 lokalít s európskym významom. Do februára 2016 Slovensko zriadilo 209 osobitných chránených území. Sťažnosti sa zvyčajne týkajú konfliktov medzi ochranou prírody a sociálno-ekonomickým rozvojom, konkrétne stavbou diaľnic, nových vodných nádrží a vodných elektrární, ktoré sú v konflikte so sústavou Natura 2000. V mnohých sťažnostiach sa uvádza údajne zlá alebo chýbajúca správa lokalít sústavy Natura 2000 alebo osobitných chránených prvkov (chránených rastlinných a živočíšnych druhov alebo biotopov), najmä pokiaľ ide o holoruby lesných biotopov v lokalitách sústavy Natura 2000, lov vlkov, nedostatočná ochrana určitých druhov vtákov atď. (Európska environmentálna agentúra, 2017). V smernici o biotopoch sú uvedené podmienky ochrany pre vybrané druhy rastlín a živočíchov a povinnosti monitorovania ich stavu. Ide o druhy európskeho významu (ďalej len „EV“) uvedené v prílohách smernice o biotopoch. Predmetom monitoringu na Slovensku je 146 druhov živočíchov a 49 druhov rastlín EV. Podľa výsledkov priebežného monitoringu druhov EV sa k roku 2016 nachádzalo v nepriaznivom stave (nevyhovujúci, príp. zlý) spolu 75,7 % druhov (pokles o 1,8 % oproti predchádzajúcemu roku). V zmysle prílohy I smernice o biotopoch sa pre biotopy EV vyhlasujú územia európskeho významu, vrátane povinnosti monitorovania stavu týchto biotopov s prirodzeným výskytom na Slovensku. Predmetom monitoringu je 66 typov biotopov EV. Podľa výsledkov priebežného monitoringu z Komplexného informačného a monitorovacieho systému sa k roku 2016 nachádzalo v nepriaznivom stave (nevyhovujúci, resp. zlý) 45,4 % biotopov (o 14,1 % menej ako predchádzajúci rok) (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky, 2017). V rámci európskej sústavy chránených území Natura 2000 sa v roku 2016 pokračovalo v príprave projektov ochrany pre vyhlásenie ÚEV neprekrývajúcich sa s národnou sústavou chránených území ako aj v procese doplnenia

národného zoznamu ÚEV v zmysle záverov rokovaní s Európskou komisiou (ďalej len „EK“) z roku 2012 ohľadne dostatočnosti vymedzenia ÚEV. Dopracovaných a prerokovaných bolo prvých 6 programov starostlivosti o CHVÚ.

Pozitívnym prínosom sú navrhnuté aktivity prioritného kroku 1., orientované najmä na: definovanie stability a zdravia ekosystémov a ich zachovania pre ďalšie generácie, ako nadradeného verejného záujmu vo všetkých sektoroch hospodárstva; nadradenie záujmov ochrany prírody nad hospodárskym záujmom v sústave chránených území; implementáciu integrovaného konceptu ochrany krajiny; zvýšenie konektivity ekologicky významných území ich prepájaním koridormi a zmenou obhospodarovania krajiny; obnovenie krajinných prvkov na poľnohospodárskej pôde v procese pozemkových úprav; nastavenia pravidiel starostlivosti o nelesnú drevinovú vegetáciu; zákaz ťažby dreva v bezzásahových územiach; zavedenie systému verejnej a inštitucionálnej kontroly ťažby dreva a jej transparentného monitoringu do úrovne najmenších lesných hospodárskych celkov; uprednostňovanie prírode blízkeho obhospodarovania lesov a zabezpečenia jeho harmonizácie s inými verejnými záujmami v území; zjednodušenie systému chránených území a stupňov ochrany, ktorý umožní prísnejšiu ochranu a cieleňú starostlivosť v súlade s medzinárodnými štandardmi; vytvorenie systému a metodiky ohodnocovania ekosystémových služieb ako podkladu pre hodnotenie investícií a tvorbu politík.

4. Vplyv na životné prostredie presahujúci štátne hranice

Strategický dokument Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 a jeho implementácia nemá priame významné cezhraničné environmentálne vplyvy vrátane vplyvov na zdravie. Napĺňanie národných priorít Agendy 2030 je významným celosvetovým záväzkom SR a jej príspevkom k riešeniu globálnych environmentálnych a sociálnych problémov v duchu princípu myslí globálne, konaj lokálne.

IV. Závery

1. Výsledok procesu posudzovania (odporúčanie, neodporúčanie)

Na základe výsledkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ podľa ustanovení zákona o posudzovaní, pri ktorom sa zväžil stav využitia územia, únosnosť prírodného prostredia, význam očakávaných vplyvov na životné prostredie, chránené územia a zdravie obyvateľstva, z hľadiska ich pravdepodobnosti, rozsahu a trvania, so zameraním najmä na súlad s ostatnými strategickými dokumentmi na národnej a lokálnej úrovni, úroveň spracovania oznámenia, stanoviská k oznámeniu, určený rozsah hodnotenia a časový harmonogram, úroveň spracovania správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, výsledku verejného prerokovania strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, výsledku odborného posudku a za súčasného stavu poznania sa

o d p o r ú č a

schválenie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“, s odporúčením zohľadniť opatrenia uvedené v časti VI. „Závery“, bod č. 3 „Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu“ tohto stanoviska s tým, že ak jednotlivé rozvojové programy a prioritné kroky podporované strategickým dokumentom s celoštátnym dosahom „Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030“ budú spĺňať kritériá pre posudzovanie vplyvov na životné

prostredie podľa zákona o posudzovaní, bude potrebné vykonať posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa tohto zákona pred ich povolením podľa osobitných predpisov.

2. Odporúčaná variant

Strategický dokument sa nepredkladá v alternatívach. „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ sa opiera o konsenzuálne definovanie priorít implementácie „Agendy 2030“ v procese širokého participatívneho procesu a je otvorený dokument, ktorý sa bude aktualizovať a detailizovať v nadväzujúcich strategických dokumentoch rezortov a územných subjektov.

3. Odôvodnenie bodov 1 a 2

Z výsledku procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, oznámenia, stanoviska k oznámeniu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, určeného rozsahu hodnotenia a časového harmonogramu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a strategického dokumentu „Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030“, verejného prerokovania strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a odborného posudku vyplýva, že **je potrebné prepracovanie, návrhu strategického dokumentu v oblasti „Vôd“ v zmysle uplatnených pripomienok v stanovisku od Inštitútu vodnej politiky.**

Vzhľadom na charakter posudzovaného strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a jeho tematickú orientáciu sa navrhujú nasledovné prierezové opatrenia, ktoré vychádzajú zo správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom:

1. V strategickom dokumente s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ v polohe nových, resp. aktualizovaných rezortných stratégií rozvoja VÚC, miest a obcí dôsledne využiť koordinačnú funkciu tohto strategického dokumentu s dôrazom na zvýšenie súčinnosti environmentálnej, sociálnej a hospodárskej politiky, efektívnosti verejných intervencií a ich synergické efekty;
2. Premietnuť „Víziu a stratégiu rozvoja Slovenska do roku 2030“ do národného investičného plánu pri dôslednom uplatnení integrácie environmentálnych aspektov naprieč všetkými integrovanými investičnými balíčkami a jednotlivými investíciami;
3. Osobitnú pozornosť venovať podpore environmentálnych inovácií a rozvoju environmentálnej infraštruktúry a využitiu jej synergických efektov vo sfére ekonomickej a sociálnej;
4. Pri rozhodovaní o riadiacich intervenciách smerujúcich k naplneniu jednotlivých aktivít a prioritných krokov „Vízie a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030“ dôsledne uplatňovať nielen monetárne, ale predovšetkým spoločensko-ekonomické, sociálne a environmentálne aspekty posudzovania ich efektívnosti a zabezpečiť ich dôkladne posúdenie v rámci procesov posudzovania strategických dokumentov a posudzovania vplyvov na životné prostredie;
5. Pri implementácii Vízie a stratégie dôsledne využívať nástroje monitoringu a objektívneho hodnotenia a na ich základe adaptovať stratégiu reflektujúcu aktuálne zmeny vonkajších a vnútorných podmienok jej implementácie;
6. „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ ako základného implementačného dokumentu „Agendy 2030“ plniaceho aj funkciu Národnej stratégie regionálneho a územného rozvoja považovať za východiskový záväzný dokument pre formulovanie partnerskej zmluvy Slovenskej republiky a Európskej únie pre programové obdobie

štrukturálnych fondov 2021 – 2027 a premietnuť ňou definované rozvojové programy do štruktúry podporných nástrojov.

Ďalej sa navrhujú aj ďalšie opatrenia viažuce sa jednotlivým rozvojovým programom, ktoré tiež vychádzajú zo správy o hodnotení a ktoré smerujú k posilneniu pozitívneho vplyvu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégie rozvoja Slovenska do roku 2030“ a k vytvoreniu lepších možností pre dosiahnutie udržateľného rozvoja Slovenskej republiky:

Integrovaný rozvojový program I. Ochrana a rozvoj prírodných, ľudských a kultúrnych zdrojov

1. Venovať pozornosť investičným intervenciám smerujúcim k optimalizácii modal splitu v zmysle Bielej knihy Európskej únie o doprave (Európska komisia, 2011) ako kľúčového aspektu zvýšenia environmentálnej udržateľnosti dopravy a regionálneho rozvoja.
2. Venovať pozornosť investičným intervenciám smerujúcim k elektromobilite v cestnej a železničnej doprave a podstatnému zníženiu emisií a hluku v doprave.
3. Pri rozhodovaní o prioritách investícií do dopravy brať osobitný zreteľ na ich vplyv na ich priame a nepriame vplyvy na životné prostredie a ich premietnutie do preventívnych, mitigačných a kompenzačných opatrení.
4. Do roku 2030 zohľadniť potrebu zvýšenia tempa podielu obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) na celkovom pokrytí potreby energií v Slovenskej republike do roku 2030 pri zohľadnení environmentálnych limitov a skutočného potenciálu v Slovenskej republike ako aj sociálnej dostupnosti energie z OZE.
5. Pri konkrétnych projektoch využívania OZE je potrebné brať do úvahy a rešpektovať územia sústavy Natura 2000 a predmety ich ochrany nielen pri ich realizácii, ale už v štádiu ich prípravy a plánovania a taktiež nie len pri ich budovaní priamo v týchto územiach, ale aj tam, kde existuje predpoklad ovplyvnenia takýchto území v súlade s § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení, nakoľko aj v prípade väčšej vzdialenosti od takýchto území môžu zariadenia na využívanie OZE významne negatívne vplyvať na ich integritu a predmet ochrany. Taktiež je potrebné posúdenie ich súladu s ustanoveniami § 16 ods. 6 písm. b) a ods. 8 a 9 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov vodný zákon (Národná rada Slovenskej republiky, 2009).
6. Pre fázu prípravy projektov využívania OZE zvážiť doplnenie odporúčania nevynechať tzv. konzultačnú fázu s univerzitnými pracoviskami, inštitúciami ochrany prírody a krajiny a ďalšími záujmovými odbornými zoskupeniami.
7. Pri investičnej prioritě podpory využitia biomasy ako zdroja energie osobitne kriticky zhodnotiť potenciál produkcie biomasy vhodnej na takýto spôsob zhodnotenia v Slovenskej republike so zahrnutím inštalovanej kapacity a spotreby už existujúcich zariadení, najmä v prípade energetického využívania drevnej štiepky.
8. Pri investíciách v oblasti energetického zhodnotenia odpadu posudzovať toto ako krajnú možnosť jeho zhodnotenia a preferovať zhodnotenie recykláciou.
9. Venovať pozornosť intervenciám smerujúcim k odstráneniu starých environmentálnych záťaží s cieľom zásadne zmeniť kvalitu dlhodobu environmentálne zaťažených území a využiť potenciál týchto lokalít/plôch na racionálny územný rozvoj.
10. Jednou z kľúčových oblastí opatrení v rámci strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030“ je klimatická

zmena a jej dopady. Je potrebné koncentrovať pozornosť na posilnenie odolnosti voči negatívnym dôsledkom zmeny klímy v oblasti vodného hospodárstva, na infraštruktúrne opatrenia a opatrenia zvyšujúce odolnosť infraštruktúry resp. zníženie pravdepodobnosti stresových javov namiesto nákladov na odstraňovanie následkov budúcich povodní. S touto témou sa spája niekoľko zásadných opatrení:

- pre mestá a obce je nevyhnutné vypracovanie „Akčných plánov adaptácie“, pri ich spracovávaní je odporúčaná komunikácia s univerzitnými a akademickými pracoviskami, implementovať skúsenosti a výsledky medzinárodných Európskych projektov - dôležitosť spolupráce samosprávy s akademickou sférou;
 - edukácia rôznych cieľových skupín ľudí v oblasti dopadov zmeny klímy na mestá, infraštruktúru a obyvateľov;
 - osobitnú pozornosť je potrebné venovať investíciám v oblasti zadržiavania vody v krajine, protipovodňovej ochrany, zásobovania vodou a odkanalizovania, potrebné je venovať zvýšenú pozornosť výberu vhodného environmentálne a sociálne únosných systémov efektívnych z hľadiska ekonomického ako aj environmentálneho;
 - pri investíciách zameraných na zmiernenie nepriaznivých dôsledkov sucha rekonštrukciou a modernizáciou závlahových čerpacích staníc, je treba posúdiť osobitne dopad na vodný režim dotknutých vodných tokov, kvalitu pôdy, jej chemizmus a ďalšie parametre;
 - pri preventívnych opatreniach na zmiernenie negatívnych dôsledkov potenciálneho zaplavenia, zamokrenia a sucha rekonštrukciami odvodňovacích kanálov v záujme zlepšenia potenciálu poľnohospodárstva je potrebné osobitnú pozornosť venovať vplyvu týchto opatrení na vodný režim v krajine, režim vodných tokov, na dopady na prirodzené ekosystémy, osobitne na cenné mokrad'ové spoločenstvá, ale aj na vplyv na eróziu pôdy;
 - v oblasti manažmentu lesného potenciálu je potrebné sa zamerať na environmentálnu optimalizáciu investícií zameraných na zníženie aktuálnych následkov a prevenciu možných dopadov klimatickej zmeny, vrátane prírodných katastrof;
 - významnú pozornosť je potrebné venovať investíciám vyžadujúcim majetkové vysporiadanie pozemkov prostredníctvom projektov pozemkových úprav (ďalej len „PPÚ“), cez nástroj PPÚ realizovať požiadavky vzťahujúce sa k ochrane krajiny a ekosystémov;
 - v oblasti konsolidácie erózne ohrozenej krajiny je potrebné zásadným spôsobom podporiť aktivity, ktoré sú súčasťou pozemkových úprav zahŕňajúc manažment území z hľadiska odolnosti krajiny voči dopadom klimatickej zmeny;
 - v lesných porastoch je potrebné v rámci Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky zaviesť zákaz ťažby dreva v bezzásahových územiach s dôrazom na zachovanie vzácnych ekosystémov a zachovanie stability krajiny;
 - v rámci návrhov investícií a projektov týkajúcich sa rozvoja Slovenskej republiky je potrebné zvýšiť efektívnu medzirezortnú spoluprácu a koordináciu prác (pripomienkovanie, návrhy, riešenia), a to najmä rezortov: životného prostredia, pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, dopravy a výstavby.
11. V rámci „Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030“ je potrebné venovať osobitnú pozornosť nasmerovaniu investícií týkajúcich sa rozvoja ľudských zdrojov, aktivity cielieť na environmentálnu edukáciu (ochrana životného prostredia,

ekologické poľnohospodárstvo, zdravé potraviny, dopad kvality životného prostredia na kvalitu života a podobne).

12. Pre rozvoj ľudských zdrojov z hľadiska zlepšenia populačného vývoja prostredníctvom podpory mladých rodín je potrebné podporovať investície rozvíjajúce ekologické obhospodarovanie pôdy.

Integrovaný rozvojový program II. Inovačné a udržateľné hospodárstvo

13. V priemete Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky do rezortných strategických dokumentov zabezpečiť naplnenie vyvážene všetkých priorit definovaných Víziou a stratégiou v integrovanom rozvojovom programe II a osobitne:

- orientáciu existujúcich fondov rizikového kapitálu (venture capital) na oblasti definované stratégiou inteligentnej špecializácie (RIS3) a Európskym strategickým fórom pre výskumnú infraštruktúru ESFRI, ktorá sa zameriava na 6 tematických oblastí: energetika, životné prostredie, zdravie a potraviny, fyzikálne vedy a inžinierstvo, spoločenské a kultúrne inovácie, elektronické infraštruktúry;
- podpora environmentálne udržateľnej energetickej a surovinovej sebestačnosti regiónov;
- využitia ekosystémových služieb, adaptačných a zmierňujúcich opatrení proti zmene klímy na rozvoj ekonomických činností a tvorbu pracovných miest (najmä v lesnom hospodárstve, poľnohospodárstve, vodnom hospodárstve a i.);
- zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov energie na minimálne 27 % na hrubej domácej spotrebe elektriny, zníženie energetickej náročnosti slovenského priemyslu tak, aby sme do roku 2030 dosiahli maximálne priemernú hodnotu energetickej náročnosti v Európskej únii, zateplenie viac ako 2/3 budov a všetkých budov postavených pred rokom 1992, zníženie emisií skleníkových plynov v ETS sektoroch o minimálne 42 % a sektoroch mimo ETS o 30 % v porovnaní s rokom 2005 a zvýšenie miery triedenia a recyklácie odpadov na 65 % a zníženie miery skládkovania na max. 10 % celkového objemu;
- implementácie novej energetickej politiky, ktorá do roku 2020 stanoví kvantifikované ciele pre produkciu, distribúciu a spotrebu energie a pre znižovanie emisií skleníkových plynov a škodlivín vo všetkých sektoroch do roku 2030, s výhľadom do roku 2050;
- stanovenia záväzných cieľov znižovania emisií skleníkových plynov aj znečisťujúcich látok pre sektor dopravy, priemysel, sektor budov aj pre verejný sektor v období rokov 2020 – 2030 s výhľadom do roku 2050.

Integrovaný rozvojový program III. Dobré zdravie a kvalitný život pre všetkých

14. V priemete Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky do rezortných strategických dokumentov zabezpečiť naplnenie vyvážene všetkých priorit definovaných Víziou a stratégiou v integrovanom rozvojovom programe III a osobitne:

- zlepšiť fyzickú dostupnosť sociálnych a zdravotníckych služieb vybudovaním systémov Integrovannej regionálnej verejnej dopravy v každom kraji.

Integrovaný rozvojový program IV. Viacúrovňové riadenie bližšie k občanom

15. V priemete Vízie a stratégie rozvoja Slovenskej republiky do rezortných strategických dokumentov zabezpečiť naplnenie vyvážene všetkých priorit definovaných Víziou a stratégiou v integrovanom rozvojovom programe IV a osobitne:

- pri definovaní strategicko-plánovacích regiónov zohľadnenie environmentálnych špecifik, výziev a problémov s cieľom vytvoriť predpoklady pre formulovanie efektívnych cielených stratégií ich riešenia;

- vytvoriť rámce pre implementáciu pozemkových úprav v intravilánoch obcí tak, aby sa sprístupnením pozemkov vytvorili predpoklady efektívnejšie využitie zastavaných území a zabránenie ich nežiaducemu rozrastaniu do krajiny;
- v rámci novej integrovanej legislatívy upravujúcej rozvoj regiónov, miest a obcí adekvátnu pozornosť venovať systému nástrojov krajinného plánovania;
- vytvoriť inštitucionálne rámce pre zefektívnenie všeobecnej verejnej správy a rovnako špecializovanej v oblasti životného prostredia a je priblíženie občanom;
- pri priemete Vízie a stratégie do územných integrovaných stratégií osobitnú pozornosť venovať environmentálnym výzvam a problémom;
- pri priemete Vízie a stratégie do aktualizácie rezortného strategického dokumentu v oblasti životného prostredia osobitnú pozornosť venovať integrovaným prístupom a riešeniam a zabezpečeniu kontinuity environmentálnej politiky v dlhšom časovom horizonte;
- pri podpore rozvoja regionálnych ekonomík osobitne uprednostniť environmentálne orientované inovácie a inovácie smerujúce na zabezpečenie udržateľnosti a efektívnosti využívania prírodných zdrojov a prechod od využívania neobnoviteľných k obnoviteľným zdrojom;
- pri definovaní systému kompenzácie vyvolaných nákladov aplikujúceho princíp pôvodca platí osobitnú pozornosť venovať environmentálnym nákladom a dopadom.

Ďalšie opatrenia:

- v strategickom dokumente a pri spracovaní nadväzujúcich odvetvových stratégií používať pojmy a vychádzať v súlade s európskou legislatívou.

4. Odôvodnenie záverečného stanoviska z posúdenia strategického dokumentu

Stanovisko bolo vypracované podľa § 17 ods. 12 zákona o posudzovaní na základe oznámenia, stanovisk k oznámeniu, určeného rozsahu hodnotenia strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“, verejného prerokovania správy o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom a odborného posudku. Pri hodnotení podkladov a vypracovaní stanoviska sa postupovalo podľa ustanovení zákona o posudzovaní a vyhlášky MŽP SR č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie a požiadaviek Smernice 2001/42/ES o strategickom environmentálnom posudzovaní (ďalej len „smernica SEA“). Pri komplexnom pohľade na uvažované a v správe o hodnotení strategického dokumentu s celoštátnym dosahom analyzované vplyvy na zložky životného prostredia nie je predpoklad zhoršenia stavu životného prostredia v krajine ako celku, v niektorých oblastiach možno očakávať zlepšenie oproti súčasnému stavu. Pri hodnotení podkladov a vypracovaní tohto stanoviska sa postupovalo podľa príslušných ustanovení zákona o posudzovaní vplyvov.

V rámci uskutočneného posúdenia vplyvov na životné prostredie neboli preukázané také negatívne vplyvy na životné prostredie, ktoré by mohli predstavovať dôvod pre neodporúčanie prijať strategický dokument „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“.

Vzhľadom na povahu strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“, je potrebné v oblasti monitorovania environmentálnych vplyvov vrátane vplyvov na zdravie realizovať:

- monitorovanie a hodnotenie environmentálnych vplyvov ako súčasť implementácie každého rozvojového programu a intervencií realizovaných prostredníctvom jednotlivých aktivít;
- monitorovanie a hodnotenie environmentálnych vplyvov ako súčasť monitorovania plnenia strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ a prípravy ďalších verzií tohto strategického dokumentu;
- osobitné monitorovanie a hodnotenie implementácie environmentálnych investícií ako súčasť „Slovensko 2030“;
- vyhodnotenie napĺňania záverov vykonaného posudzovania vplyvov strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je preto odporúčanie prijať strategický dokument „Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030“ podmienené dodržaním odporúčaní na prepracovanie, dopracovanie a úpravu návrhu strategického dokumentu uvedených v kapitole VI. „ZÁVERY“, časti 3. „Odporúčania na prepracovanie, dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu“ a naplnenia požiadaviek na monitoring stanovených v kapitole VI. „ZÁVERY“, časti 5. „Návrh monitoringu“ tohto stanoviska.